

## **A Megálló Csoport Alapítvány bemutatása**

BRÁVÁCZ BALÁZS

### **A „Megálló” kialakulása és története**

A Megálló Csoport – mint a Belvárosi Tanoda Alapítvány munkacsoportja – 1997-ben kezdte el a működését. A munkacsoport létrehozását az alapítványi gimnázium látószögébe került droghasználó fiatalok száma és aránya, illetve ezek ugrásszerű növekedése indokolta. A kezdeményezés feladata az volt, hogy átfogóan értékelje, és szükség szerint újraértelmezze az Alapítvány szenvedélybeteg, illetve szenvedélybetegség tekintetében veszélyeztetett fiatalokkal való munkáját. Ennek eredményeként a Megálló Csoport egy olyan speciális oktatási programmal egybekötött nappali, pszichoszociális rehabilitációs modell kidolgozására és megvalósítására tett kísérletet, melyben a személyközpontú, segítő-fejlesztő pedagógia egybeforr egy terápiás közösség célkitűzéseivel.

Az alapos, szakmai előkészítő munkát követően a Megálló – mint a Belvárosi Tanoda kihelyezett tagozata – 1998-ban nyitotta meg kapuit Budapesten, a VIII. kerületi Szigony utca 37. szám alatt. A Győrik Edit és Olasz Csaba által vezetett projekt elsősorban azokat a középiskolából kimaradt és rendszeresen kábítószer fogyasztó fiatalokat célozta meg, akikről más oktatási intézmények már lemondtak, illetve akik támogatásában az ellátórendszer tehetetlennek bizonyult. A Tanodában kikísérletezett és bevált tanítási módszert a Megálló egy olyan komplex, színházterápiás elemeket is tartalmazó terápiás programmal ötvözte, melyben a rekreáció mellett a ház üzemeltetése és fenntartása is kiemelt szerepet kapott. Az elkötelezett stábjában – pedagógusok és szociális munkások mellett – főképp olyan talpra állt szenvedélybetegek kaptak segítői feladatot, akik a komlói Leo Amici Alapítvány bentlakásos terápiás intézményéből kerültek ki.

Az önértékelés elve és gyakorlata szerint működő terápiás közösség szolgáltatásai és célcsoportja az évek során jelentősen kiszélesedett. A nyitott közösségi ház szerepét is felvállaló Megálló nemcsak a megelőzés-felvilágosítás terén vállalt különleges szerepet, hanem kiterjedt és folyamatosan bővülő kapcsolatrendszerének köszönhetően hamar egy olyan információs pontja lett Budapestnek, amely a szenvedélybetegek széleskörű és egyedi igényeire is reagálni tudott.

Az időközben jelentős hazai- és nemzetközi tapasztalatokra szert tevő szerveződés – finanszírozási szempontokat is figyelembe véve – Megálló Csoport Alapítvány Szendvedélybetegekért néven 2005-ben vált önálló szervezetté. A Mihaldinecz Csaba – a Leo Amici terápiás közösség

programvezetője – által alapított, kiemelten közhasznú alapítvány ezzel párhuzamosan egy olyan tanulási és fejlődési pályára állt, aminek köszönhetően egy rugalmas, innovatív és egyben holisztikus jellegű intézménnyé fejlődött.

A Megállónak hosszú éveken át otthont adó Szigony utcai bázis a 2000-es évek végén került a Józsefvárosi Városfejlesztési Program látóterébe. A bontásra ítélt ingatlan az Alapítvány költözését tette szükségessé. Az önkormányzat által felkínált ingatlan szemügyre vétele, és egyéb lehetséges bérlemények felkutatása után a Megálló 2011-ben költözött át a kliensek és segítők által közösen felújított József utca 49. szám alatt működő, új közösségi házba.

Az immáron 16 éves múltra visszatekintő intézmény az elmúlt években – a változó igényekre is reagálva – jelentős személyi és szervezeti átalakuláson ment keresztül, de gondolatiságát, küldetéselvét és hitvallását máig megtartotta.

### **A segítő modell**

A Megálló a stigmatizáció áldozataival dolgozik. Olyan emberekkel, akik önismereti, szociális vagy életvezetési hiányosságaik miatt képtelenek megfelelni a társadalom által elfogadott normáknak, akik az élet nevű játékban nem értik a szabályokat, akik annak vesztesei, vagy abban éppen vesztesre állnak. A Megálló terápiás közösség mindenkor célja egy olyan biztonságos szocializációs terep kialakítása, melyben a hozzá segítségért fordulóknak újratanulhatják szociális készségeiket és kompetenciáikat, fejleszthetik személyiségüket, valamint újjáalakíthatják kapcsolatrendszerüket.

A Megálló meggyőződése, hogy a drogfogyasztás – mint minden más deviancia-probléma – csak tünet, melynek hátterében jellemzően bizonytalanság, valamint számos vélt vagy valós probléma megoldatlansága, és egyéb rendezetlenség áll. Éppen ezért nem a kábítószer, hanem az ember, a teljes személyiség áll érdeklődése középpontjában: őt próbálja megérteni és változásában támogatni.

A terápiás közösség esszenciája maga a csoport, amely a legfőbb tanító és gyógyító erő is egyben. A terápia meghatározó hatáselemei a segítő-fejlesztő pedagógia, a különféle szociális szerepekben való részvétel, a szerepmódként szolgáló felépülő szenvedélybetegek, a közösség és az egyén közötti folyamatos interakciók, a rendszeres visszajelzések, az őszinte és nyílt kommunikációra lehetőséget biztosító közeg, valamint a világos és egyértelmű keretek, melyek összhatása segíti a klienseket reális önértékelésük kialakításában, önbizalmuk helyreállításában, egyszersmind érzelmi érésük és a tudatosságuk növelésében.

A Megállóba való belépésnek és a házban való tartózkodásnak nem feltétele az absztinencia, de a házirend betartása – mely többek között a legális és illegális kábítószeres és gyógyszerek fogyasztásán túl tiltja az erőszakos viselkedés

valamennyi formáját, és védi a személyiségi jogokat – minden személyre kötelező érvényű.

A Megálló komplex és tematikus programja pszichiáter-addiktológus szakorvos által végzett rendszeres állapotfelmérést, szociális ellátást, valamint képzést, fejlesztést és utógondozást foglal magában. A nem statikusan egymásra épülő, hanem egymással kölcsönhatásban érvényesülő programegyüttes egyaránt tartalmaz pszichoterápiás és szociális, valamint speciális oktatási, továbbá munkaterápiás és rekreációs elemeket. A Megállóban elsődleges szempont, hogy mindenkivel az egyéniségéhez és személyiségéhez legjobban igazodó terápiás programot dolgozzanak ki, figyelembe véve az illető élethelyzetét, pillanatnyi lehetőségeit, készségeit és képességeit.

### **Kulcselemek**

#### *Pszichoterápia és szociális csoportmunka*

A csoportterápia elsődleges célja és feladata, hogy a csoporttagok egymás támogatásával, tapasztalatok cseréjével, gondjaik és örömeik megosztásával átsegítsék egymást a hétköznapi nehézségein, valamint erősítsék kötődésüket, és tudatosítsák egymásban fejlődésük értékét és fontosságát.

A külön a kliensek és hozzátartozók számára működtetett csoportokat tapasztalati szakemberek, azaz talpra állt szenvedélybeteg segítők és szakképzett munkatársak közösen moderálják, irányítják. A sorstársak alkotta csoport szokatlanul hiteles tükröt tart az egyes résztvevők elé. Ezek az olykor könnyörtelennek tűnő, őszinte visszajelzések jelentik a csoport hatékonyságának alapját. A körben ülve mindenki mindenkit lát és „érez”. Az elkeseredett, magányos és kapkodó döntések helyébe a csoport kollektív ereje és bölcsessége lép.

#### *Speciális oktatási program*

A deviancia-problémával küzdő, középiskolás korú fiatalokat célzó oktatási programban elsődleges szempont a személyre figyelő attitűd. A segítő pedagógia célja, hogy az érettségire való felkészítéssel párhuzamosan segítse a diákokat reális önértékelésük kialakításában és az önbizalmuk növelésében, helyreállításában.

Az iskolában a tananyagot nem évfolyamokra, hanem tematikus kurzusokra bontják. Az oktatás kiscsoportos és egyéni foglalkozásokban történik, sok személyre szabott feladattal. A Megállóban tanuló fiataloknak negyedévenként rendezett vizsgákon kell számot adniuk tudásukról és vizsgázási képességeikről. Az érettségiig számos ilyen vizsgán vesznek részt, így egyfajta rutinra tesznek szert.

Az érettségi vizsga letételére a Belvárosi Tanoda Alapítványi Gimnáziumban kerül sor, független vizsgabizottság előtt. A sikeres érettségi nem csupán azt igazolja, hogy a fiatalok elsajátították a tantárgyi követelményeket, hanem annak is mutatója, hogy érettek arra, hogy elkezdjék önállóan és felelősségteljesen építeni életüket.

### *Munkaterápia*

A reintegrációs törekvések egyik fő eszköze a szociális foglalkoztatási program. Ennek célja, hogy az ellátott személyek olyan munkahelyi környezetben dolgozhassanak, ahol tudatos életmódjuk kialakítása és fenntartása mellett olyan kompetenciákat sajátíthatnak el, melyek segítségével nagyobb eséllyel tudnak a későbbiekben munkát vállalni a nyílt munkaerőpiacon. A fejlesztő-felkészítő szociális foglalkoztatási forma *A munka törvénykönyve* szerinti munkaviszony, a munkavállalók államilag támogatott munkabért kapnak.

### *Félutas program*

A félutas program lényege, hogy a bentlakásos rehabilitációs intézményi kezelés után, de az intézményről való teljes leválás előtt „félúton” beiktasson egy elemet, ahol mindkét „világ” hatásrendszere érvényesül. A Megálló által biztosított, félutas lakásban egyidejűleg több felépülőben lévő szenvedélybeteg gyakorolhatja az önálló, józan és felelősségteljes életvitelt. Az utógondozás – mely az AA és NA csoportokra is támaszkodik – magában foglalja a tartós józanság megőrzésének támogatását és a visszaeséskedés segítését, vagyis a munkakeresés és a tanulmányok folytatásának előmozdítását.

### *Rekreáció*

A szabadidő tudatos és kulturált eltöltését célzó tevékenységek biztosítása a kezdetektől fogva az egyik legmarkánsabb stílusjegye a Megállónak. A rendszeres és elsősorban a mozgás öröme építő, továbbá művészet-, élmény- és rizikóterápiás elemeket is tartalmazó foglalkozások segítségével a résztvevők olyan új érzéseket és felfedező élményeket élhetnek át, amelyek egyszerre váltanak ki sikerélményt és megelégedettséget. A modellként is szolgáló tevékenységeknek kulcsszerepük van az ellátottak jó közérzetének és egészségének a megszilárdításában. A belemerülést és koncentrációt igénylő foglalkozások célja továbbá, hogy a többségében csuda kalandokra vágyó, de jellemzően unatkozó és magányos emberek megtanuljanak tudatosan és kreatív módon gazdálkodni a szabadidejükkel.